

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปสังคมไทยเพื่อการสร้างความแข็งแกร่งที่จะยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างสง่างาม จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานของการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาหรือการปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการตามความเหมาะสม และสถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ สาระของหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการและวิชาชีพต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งจากเจตนารมณ์และหลักการดังกล่าว การปฏิรูปครูจึงเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการปฏิรูปการเรียนรู้ และการปฏิรูปการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการเรียนรู้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายอย่าง เช่น ระบบบริหารจัดการ หลักสูตรและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนที่เกี่ยวข้อง ศิษยานุศิษย์ และสถาบันทางการศึกษาในท้องถิ่น ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการปฏิรูป การเรียนรู้ กรมวิชาการได้ร่วมมือกับคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปการศึกษา โดยกำหนดภารกิจหลัก 3 งาน คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียนโดยมีโครงการส่งเสริมและพัฒนาครูแกนนำเพื่อเป็นต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพโรงเรียนโดยปัจจัยองค์กรวมและปัจจัยสนับสนุน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2543 : 1-2)

ภารกิจที่สำคัญของครูในยุคปฏิรูปการศึกษา คือ การพัฒนาคน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตร และการพัฒนาคน เพื่อพัฒนาตนเอง

ด้านวิชาชีพ การที่ครูจะสามารถพัฒนาคนและพัฒนาตนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นครูต้องมีบทบาทที่สำคัญ 3 ประการ คือ ครูในฐานะนักการสอน ครูในฐานะนักพัฒนาหลักสูตร และครูในฐานะนักวิจัย ซึ่งบทบาทของครูทั้ง 3 ประการนี้มีความสัมพันธ์และจะต้องดำเนินไปพร้อม ๆ กัน นั่นคือ ครูจะต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ และใช้งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน (สาลี ศิลปธรรม. 2544 : 5) ซึ่งในส่วนของการวิจัยที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนนี้ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 8-9) มาตรา 24 ข้อ 5 คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้ วิทยาการประเภทต่าง ๆ และในมาตรา 30 ที่ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้นำการวิจัยมาใช้ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้และการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ดังนี้

1. การใช้กระบวนการวิจัยในกระบวนการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้เรียนทำวิจัยเพื่อใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถทำวิจัยในเรื่องที่สนใจหรือต้องการหาความรู้ หรือต้องการแก้ไขปัญหาการเรียนรู้ได้ ซึ่งกระบวนการวิจัยจะช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด ฝึกการวางแผน ฝึกการดำเนินงาน และฝึกการหาเหตุผลในการตอบปัญหา โดยการผสมผสานองค์ความรู้แบบบูรณาการเพื่อให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

2. การวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ มุ่งให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยการศึกษา วิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ วางแผนแก้ปัญหาการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ให้ผู้สอนสามารถทำวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ด้วยการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้ ออกแบบและพัฒนา นวัตกรรมการเรียนรู้ ทดลองนวัตกรรมการเรียนรู้ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ผลการใช้นวัตกรรมนั้น ๆ และให้ครูสามารถนำกระบวนการวิจัยมาจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคนิควิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์ปัญหา สร้างทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ดำเนินการตามแนวทางที่เลือกและสรุปผลการแก้ไขปัญหาอันเป็นการฝึก

ทักษะ ผีกระบวนการคิด ผีการจัดการจากการเผชิญสภาพการณ์จริง และปรับประยุกต์
มวลประสบการณ์มาใช้ในการแก้ไขปัญห

การวิจัยในชั้นเรียนหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom research :
classroom action research) เป็นการศึกษาวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งในส่วนที่
เกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์ประกอบ
การสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล โดยการศึกษาวิจัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหาที่
เกิดขึ้นในกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือ
ในการค้นหาคำตอบให้คำตอบกับครูที่สนใจด้วยวิธีการเชิงประจักษ์ ครูทุกคนสามารถทำ
การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานสอน หรือเพื่อปรับปรุงและพัฒนา
งานการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยวิธีการง่าย ๆ โดยครูสามารถทำวิจัยไปพร้อมๆ
กับการปฏิบัติการสอนประจำวัน สำหรับเรื่องที่น่าสนใจที่นำมาศึกษาวิจัยนั้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่ครู
พบจากการปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะแก้ปัญหานั้น ๆ หรืออาจมาจาก
ความคิดริเริ่มของครูในการที่จะพัฒนาปรับปรุงวิธีสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น (อัจฉรา สรวาสี. 2540 : 10)

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มุ่งให้ผู้บริหารทำการวิจัยและ
นำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งจัดทำนโยบายและวางแผนบริหารจัดการ
สถานศึกษาให้เป็นองค์กรที่นำไปสู่คุณภาพการจัดการศึกษา และเป็นแหล่งสร้างเสริม
ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ (กรมวิชาการ. 2545 : 5) โดยแนวทาง
การส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนที่ควรจะเป็นนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษาพิเศษ และ
หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องจะต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือครูให้มีโอกาสศึกษา
ค้นคว้าด้านการวิจัย เพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหา
ที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบุคคลและหน่วยงาน
ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจะต้องทราบทิศทางการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนเป็นอย่างดี
(พยุหศักดิ์ จันทร์สุรินทร์. 2541 : 7) โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นปัจจัย
ที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งบทบาทที่
สำคัญที่ผู้บริหารควรมีในงานวิจัย คือ บทบาทในด้านวิชาการ ได้แก่ บทบาทในฐานะเป็น
นักวิจัย สามารถเข้าใจงานวิจัยหรือถ้าสามารถทำงานวิจัยเองได้ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง
บทบาททางด้านการบริหาร อันได้แก่ บทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดความต้องการให้มีการวิจัย
และบทบาทในฐานะเป็นผู้ริโภคงานวิจัย ผู้บริหารควรจะสามารถบอกได้ว่าหน่วยงานต้องการที่จะให้
ความรู้ความเข้าใจในเรื่องอะไรที่งานวิจัยสามารถให้คำตอบได้ และบทบาทในฐานะเป็นผู้

ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัย ได้แก่ การสนับสนุนในด้านปัจจัยต่าง ๆ เพื่อการเกื้อหนุนให้มีการวิจัยในหน่วยงานของตนเอง (สมบัติ สุนทรพิทักษ์, 2534 : 12)

สำหรับแนวทางในการแก้ปัญหาและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ คือ การสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างสมรรถภาพ ให้คำปรึกษา จัดหาทรัพยากรและแหล่งทุน สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู และที่สำคัญผู้บริหารต้องติดตามประสานงานอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอน และต้องเป็นผู้สร้างความศรัทธา ความเสียสละ ให้เกิดกับครูผู้วิจัย นอกจากนี้ยังต้องบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นแรงผลักดันให้งานวิจัยในชั้นเรียนของครูออกมามีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และให้ครูมีกำลังใจในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยต่อไป ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้มีนโยบายพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งในปีการศึกษา 2547 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลได้ดำเนินโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งงานวิจัยดีมีคุณภาพ และโครงการวิจัยวิพากษ์ เพื่อส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนขึ้นในสถานศึกษา โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และการเขียนเค้าโครงการ วิจัย ครั้งที่ 2 การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อนำเสนอเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงาน การวิจัย ครั้งที่ 3 การประชุมเชิงปฏิบัติการการนำเสนอรายงานการวิจัยและทำการวิพากษ์งานวิจัย โดยมีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 50 โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 2, 2547 : 8-12) และส่งเสริมให้มีการขยายผลการทำการวิจัยในชั้นเรียนให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาทุกโรงเรียน ผลปรากฏว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการดำเนินงานด้านการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง กล่าวคือ มีการสำรวจสภาพ การปฏิบัติงาน การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล ส่วนผู้บริหารโรงเรียน ก็ส่งเสริมและสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน เช่น การส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การจัดสรรงบประมาณ จัดหาทรัพยากรและเป็นที่ปรึกษา เป็นต้น และจากการดำเนินโครงการดังกล่าว พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้เข้าร่วมโครงการยังขาดความรู้ความเข้าใจและแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ดังนั้น กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล จึงได้จัดทำโครงการต่อเนื่องขึ้นในปีการศึกษา 2548 ให้ครูและบุคลากรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ พบว่า มีครูและบุคลากรเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น จำนวน 300 คน โดยจัดการอบรมปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 100 คน แต่ละกลุ่มแยกเป็นกลุ่มย่อย ตามกลุ่มสาระ

การเรียนรู้ ดำเนินการอบรมเป็น 3 ระยะ และใช้เวลาในการดำเนินการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนตลอดปีการศึกษาปีการศึกษา 2548 ซึ่งจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานในระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่า ครูและบุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ตลอดจนการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้บริหารบางส่วนไม่ให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน ขาดการสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูและบุคลากรทางการศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ขาดการจัดสรรงบประมาณ อุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการทำวิจัย ขาดการติดตามประเมินผลและนำผลการวิจัยนั้นมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงาน ครูผู้ทำวิจัยและงานวิจัยไม่ได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและร่วมงาน และผู้บริหารไม่ส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งงานของครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีประสบการณ์ในการบริหารต่างกันเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าร่วมอบรมปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกัน เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. 2548 : 5 - 10)

สรุปได้ว่าในการจัดการศึกษานั้น ภารกิจของครู คือ การจัดการเรียนการสอน การประเมินผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการที่หลากหลายและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ การใช้งานวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนผู้บริหารมีหน้าที่รับผิดชอบให้การปฏิบัติงานขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภารกิจด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารจะต้อง ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยผู้บริหารต้องมีคุณสมบัติสำคัญในการเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ บำรุงขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียนในการแก้ปัญหการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเป็นแรงผลักดันให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ อย่างแท้จริง แต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งจากงานวิจัยของอนันท์ ยี่งนอก (2544 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน จากงานวิจัยของบัญชา อึ้งสกุล (2537 : บทคัดย่อ) และบุญมี ปะพะวะ (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีบทบาทต่อการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากข้อเสนอที่ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการวิจัยในสถานศึกษา ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังนี้

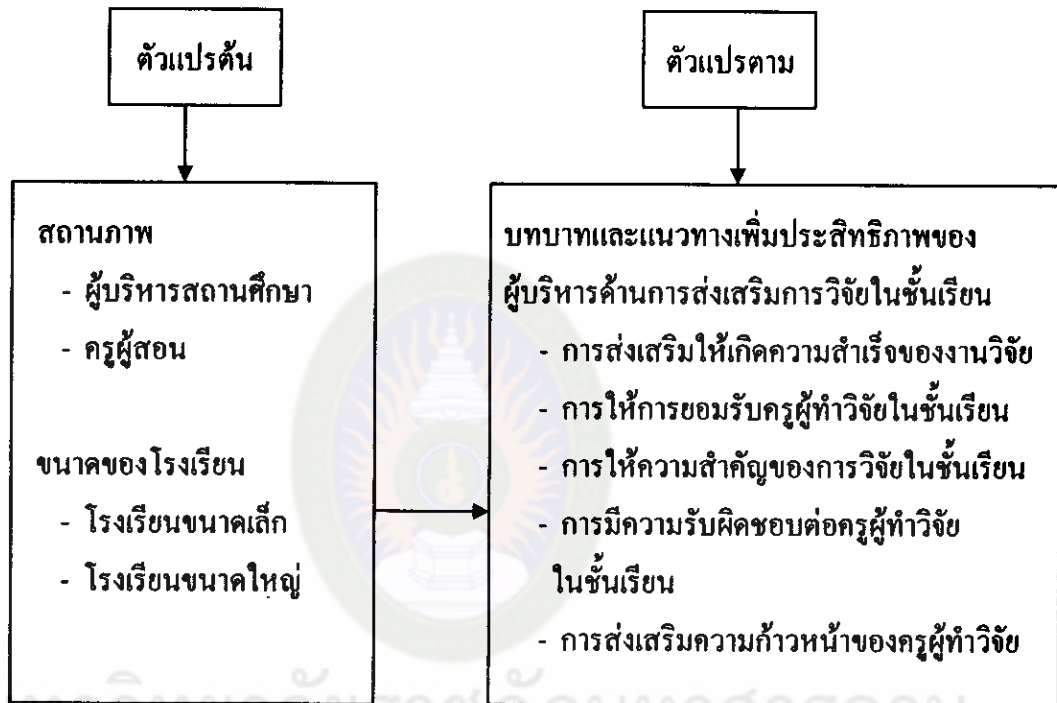
1. ศึกษาระดับบทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นรายด้านและรวม ทุกด้าน
2. ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาด โรงเรียนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในโรงเรียน ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน
3. ศึกษาแนวทางเพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริม การวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน

สมมติฐานการวิจัย

มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและขนาดของโรงเรียนต่อบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนใน 5 ด้าน ดังนี้ (ปัญญา อึ้งสกุล, 2539 : 44)

ขอบข่ายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2548 โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 198 โรงเรียน โดยแยกเป็นผู้บริหาร 198 คน ครูผู้สอน 2,049 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 2,247 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง สุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random

sampling) โดยแบ่งชั้นตามสถานภาพและขนาดของโรงเรียน จากนั้นกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Kerjcie & Morgan) ได้จำนวน 264 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1.1 สถานภาพ ได้แก่

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครูผู้สอน

2.1.2 ขนาดของโรงเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทและแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพของผู้บริหาร ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 5 ด้าน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ทักษะของผู้บริหารในการช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียนใน 5 ด้าน ในการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย ด้านการให้การยอมรับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน ด้านการให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน และด้านการส่งเสริมความก้าวหน้าของครูผู้ทำวิจัย

1.1 การส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จของงานวิจัย หมายถึง การกระตุ้นและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ได้แก่ จัดให้มีนโยบายและชี้แจงนโยบายเพื่อสนับสนุนการวิจัย สนับสนุนงบประมาณ จัดหาอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการวิจัย และจัดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการวิจัย เป็นต้น

1.2 การให้การยอมรับครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การให้ความนับถือการทำงานและผลงานวิจัยของผู้วิจัยเพื่อให้ผู้วิจัยมีความรับผิดชอบและมีแรงจูงใจให้อยากทำงาน

1.3 การให้ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้มีการนำวิจัยเข้าไปช่วยให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ได้ทันเวลาและถูกต้องกับปัญหา การส่งเสริมให้ครูศึกษาและทดลองวิจัยเพื่อความก้าวหน้าในการสอน เป็นต้น

1.4 การมีความรับผิดชอบต่อครูผู้ทำวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารต่อการส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการวิจัยเพิ่มขึ้น ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูทดลองวิจัยเทคนิคการสอนหลาย ๆ วิธี การให้ครูมีส่วนในการวางแผนการจัดอบรมสาริตวิธีสอนการจัดหาวิทยากรมาช่วยประชุมปฏิบัติการการสอนและการวิจัย การติดตามประเมินผล การสอนและการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

1.5 การส่งเสริมความก้าวหน้าของครูผู้ทำวิจัย หมายถึง การที่ผู้บริหารให้บำเหน็จความชอบเพื่อเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การเลื่อนขั้นตำแหน่ง ความมั่นคง โอกาสความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การมีโอกาสมประกอบกิจกรรมที่มีคุณค่า และผลประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ

2. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2548

3. สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครูสายผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง ขนาดโรงเรียนตามกฎหมายกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ดังนี้

4.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนลงมา

4.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยจะทำให้ได้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนในสถานศึกษาต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY